בס"ד. אור ליום ד' כ"ט אלול ה'תש"מ, ערב ראש השנה ה'תשמ"א.

הנחת הת' בלתי מוגה

(1)

זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון[1], כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב[2]. וידוע דיוק רבותינו נשיאינו[3] (וגם לפנ"ז במפרשי הש"ס[4]), איך אפ"ל בר"ה זה היום תחלת מעשיך, הרי יום זה הוא יום הששי למעשה בראשית (כי בב"ה באלול נברא העולם[5]). וגם[6] מהמשך הלשון (זכרון) ליום ראשון) מובן, שיום זה הוא רק (זכרון) ליום ראשון (שהוא יום אחר שהי' לפנ"ז), ואיך אומרים שזה היום תחלת מעשיך. גם[7] צלה"ב המשך הענינים בנוסח זה, שממשיך ומבאר הטעם לענין זה (זה היום תחלת מעשיך כו'), כי (דהא) חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, דלכאורה אינו מובן קשר הענינים, דלפי שחוק לישראל הוא ומשפט לאלקי יעקב, לפיכך זה היום הוא תחלת מעשיך כו'.

ונקודת הביאור בזה (בכללות) היא, ע"פ מ"ש רש"י בתחלת פירושו על התורה, בביאור בריאת היום הראשון (דששת ימי בראשית), בראשית ב' ראשית, בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנקראת ראשית[8]. כלומר, שהטעם לבריאת כל העולם כולו, את השמים לרבות תולדותיהם, ואת הארץ לרבות תולדותי'[9], הוא בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנקראת ראשית. ובזה[3] יובן מה שאומרים בר"ה זה היום תחלת מעשיך, לפי שביום זה נברא אדם הראשון, שעבודתו היתה העבודה דלעבדה ולשמרה[10] (העבודה דתומ"צ), דבשביל זה נברא. ולכן אמר גם לכל הנבראים בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו*[10], ועי"ז פעל את הכתרת הקב"ה על כל העולם, כמ"ש ה' מלך גאות לבש[11] (כמסופר בארוכה בפרקי דר"א[12]), וא"כ מובן, שיום זה הוא תחלת מעשיך, שהרי בשביל יום זה נברא כל העולם כולו, השמים וכל צבאיהם והארץ וכל צבאי',

---

1) תפלת מוסף דר"ה (ר"ה כז, א). 2) שם (תהלים פא, ה). 3) לקו"ת נצבים מז, א. אוה"ת ר"ה ע' א'תלב. המשך תרט"ו ע' כ. סה"מ קונטרסים ח"ב שיח, ב. ועוד. 4) ר"ן וחדא"ג מהרש"א לר"ה טז, א. וראה גם בחיי בראשית א, ג. פסיקתא רבתי פרשה מז. פסיקתא דר"כ פיסקא כ"ג. 5) ויק"ר רפכ"ט. יל"ש פינחס כט, א (רמז תשפב). וראה פדר"א רפ"ח ובתוספות תרד"ל שם. 6) ראה לקו"ת ר"ה נח, א. ועוד. 7) ראה לקו"ת שם מז, ג. ובשאר מקומות שנסמנו לעיל הערה 3. 8) ראה גם תנחומא (באבער) ר"פ בראשית פי' ג' וה'. לקח טוב שם. 9) פרש"י בראשית א, יד. וראה גם אוה"ת בראשית כרך ז' תתרכ, סע"א. וש"נ. 10) בראשית ב, טו. *10) תהלים צח, ו. 11) שם צג, א. 12) פי"א. וראה גם תנחומא פקודי ג (בסופו). זהר ח"א רכא, ב. ח"ג קז, ב. תקו"ז תנ"ו.

וזהו גם קשר הענינים (בנוסח התפלה), מה שממשיך כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, משום שזוהי נתינת טעם על מה שאמר זה היום תחלת מעשיך. כי, מכיון שבריאת העולם היא בשביל ישראל ובשביל התורה, על כן מובן מדוע יום בריאת האדם הוא יום תחלת מעשיך. וזהו[7] שממשיך כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, שזה בכללות העבודה דבנ"י בעסק התורה ומצוותי'? כי חוק לישראל מורה על העסק דישראל בלימוד התורה, לפי שלימוד התורה ענינה הוא בראש ובהבנה והשגה, וזהו ישראל אותיות לי ראש[13]. ומשפט לאלקי יעקב קאי על העסק בקיום המצוות, כי המצוות הם בדברים גשמיים ובמדידות והגבלות גשמיות, וזהו ענין יעקב ע"ש וידו אוחזת בעקב[14]. וזוהי נתינת טעם למה שאומרים בתחלה שזה היום הוא תחלת מעשיך, לפי שכל מעשיך, כל הבריאה כולה שנקראת מעשיך [כי אף שנבראה ע"י עשרה מאמרות, הרי דיבורו של הקב"ה חשיב מעשה[15]], נבראו בשביל ישראל ובשביל התורה.

ועד"ז הוא בכל ר"ה שאז עושים את כל החשבון של עבודת השנה שעברה בתורה ומצוות, וישראל זוכין בדין, ועד שכבר בער"ה לובשים לבנים ומתעטפין לבנים ומגלחין שערן ומחתכין צפרניהם, וכדאיתא במדרש[16] עה"פ*[16] ומי גוי גדול גו', איזו אומה כאומה זו שיודעת אופי' של אלקי', לובשין לבנים וכו' לפי שיודעין שהקב"ה יעשה להם נס ויזכו בדין, בכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה, ונחתמים בר"ה לאלתר בספרן של צדיקים גמורים[17]. ועד שענין זה ניכר ונגלה כבר בערב ר"ה ובדברים הכי טפלים וחיצוניים שבגוף, שערות וצפרנים, ועד ללבושים שמחוץ לגוף שבכולם ניכר שישראל זוכין בדין, עד שדבר זה נראה ע"י העולם כולו, שכל אומות העולם רואים את מעלת בנ"י, וזה פועל גם שהנהגת כל העולם כולו תהי' כרצון בנ"י.

וזה גם מה דאיתא במדרש[18] שב"פ כתיב בתורה תולדות מלא, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם[19], ואלה תולדות פרץ[20]. היינו, פעם הא' בשעת בריאת העולם, לפי שעולם על מילואו נברא[21]. והפעם הב' בקשר למשיח צדקנו (שהוא מתולדות פרץ), היינו לע"ל, והוא למעלה יותר מהענין הא'[22], כי זה בא לאחרי מעשינו

---

13) דרמ"צ סו, ב (בשם הזהר). וראה שעה"פ וישלח לב, כט. ספר הליקוטים ויחי מז, כח. מח, ב. 14) תולדות כה, כו. 15) ראה ב"ר פמ"ד, כב. אוה"ת שמות כרך ז' ס"ע ב'תשב ואילך. 16) ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג. סור או"ח טחקפ"א. *16) ואונחנו ד, ח. 17) ראה ר"ה טז, ב. 18) ב"ר פי"ב, ו. שמו"ר פ"ל, ג. 19) בראשית ב, ד. 20) רות ד, יח. 21) ב"ר פי"ד, ז. פי"ג, ג. 22) ראה גם סה"מ תרנ"ט ע' קמז ואילך. תש"ד ס"ע 74 ואילך.

ועבודתינו במשך שית אלפי שני דהוה עלמא. שאז פורצים את כל הגדרים והמדידות והגבלות וההעלמות וההסתרים, תולדות פרץ, ועד שוחיתה לה' המלוכה[23], ואז אהפוך אל עמים שפה ברורה גו' לעבדו שכם אחד[24]. וכ"ז הוא, לפי שהמלכת הקב"ה על כל העולם כולו, (וחיתה לה' המלוכה), היא ע"י ישראל, דע"י שתמליכוני עליכם[25] וחקב"ה נהי' מלך ישראל, הנה עי"ז נהי' אח"כ למלך על כל הארץ עד שידע כל פעול כי אתה פעלתו[26], שזה קאי על עולם העשי' שאין תחתון למטה ממנו (וכמבואר בסידור האריז"ל[27] שג' הלשונות, וידע כל פעול, ויבין כל יצור, ויאמר כל אשר נשמה באפו, רומזים לג' העולמות עשי' יצירה ובריאה).

ולהבין יותר המעלה דר"ה על כ"ה באלול. הנה יובן זה ע"פ המבואר בדרושי חסידות, גודל העילוי דתולדות השמים והארץ בהבראם. דהנה בהבראם הוא לשון בריאה, שלשון זה מורה על בריאה מאין ליש. והבריאה מאין ליש היתה ביום הראשון למע"ב, דאז כתיב[28] בראשית ברא אלקים, וכמבואר בפירוש הרמב"ן ובכ"מ, דהלשון בריאה מורה על התהוות יש מאין, והיינו, שביום הראשון היתה התהוות השמים והארץ וכל צבאיהם מאין, ואפס המוחלט. דמזה מובן העילוי דיום הראשון למע"ב. ויתירה מזו, ע"פ המובן במדרשי חז"ל ומבואר בספרי קבלה, הנה מ"ש את השמים הרי זה כולל גם את השמים העליונים, עד לשמים הכי עליונים שעליהם נאמר[29] הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך גו', שזה כולל את כל סדר ההשתלשלות, כולל גם עולם האצילות (הפרטי) עד שזה כולל את העולמות בי"ע הכללים, שכולם נבראו ביום הראשון למע"ב (ולא ביום הששי). ויתר על כן, אי' בזהר[30], שהפסוק בראשית ברא אלקים גו' רומז לכל עשר הספירות. לפי שגם התהוות הספירות היתה לאחרי שבראשית ברא אלקים, לאחרי הצמצום, שרק לאח"ז התחילה השתלשלות הספירות, וכדאיתא בפרדר"א[31] עד שלא נברא העולם, וגם עד שלא נאצל העולם (כמובא בכ"מ[32]), הי' הוא ושמו בלבד, היינו ששמו הי' באופן דבלבד. וסדר ההשתלשלות דע"ס, נתהווה רק לאח"ז, אחר הצמצום. ומזה מובן, שגם זה נכלל בהבריאה דיום הראשון למע"ב, שבו היתה התהוות הע"ס. ולאחרי כ"ז אומרים, זה היום תחלת מעשיך דוקא ביום הששי למע"ב, יום בריאת אדם. לפי שהעיקר והמטרה והתכלית והשלימות של כל הענינים שנבראו ביום הראשון, באופן

23) עובדי' א, כא. 24) צפני' ג, ט. 25) ר"ה טז, א. לד, ב. 26) תפלת ר"ה. 27) במקומו. וראה לקו"ת שלח מז, א. 28) בראשית א, א. 29) מ"א ח, כז. 30) ח"א רנו, ב. 31) פ"ג. 32) עבודה"ק ח"א פ"ב. וראה גם סה"מ באתי לגני ע' ר. ובכ"מ.

של בריאה (מאין ליש), ואח"כ נוספה בהם שלימות במשך ששת ימי בראשית, הנה וחחלת מעשיך, המטרה והתכלית, ותכלית השלימות, היא ביום הששי דוקא, וביום זה גופא לאחרי בריאת אדם הראשון. לפי שאדם הראשון מעל ע"י עבודתו בכל סדר ההשתלשלות, וגם בהעשר ספירות, כי התהוות הע"ס היא לאחר הצמצום דוקא כנ"ל, ולכן, הע"ס הם עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר[33], וע"י עבודת נש"י הרי הם עורצים כל הגדרים וההגבלות, וממשיכים את אוא"ס שלפני הצמצום, כי לשם מגעת עבודתם, ובמיוחד בעבודת נש"י בכל ר"ה, דאז חוזרים כל הדברים לקדמותן[34], לשרשן ומקורן הכי עליון), וזהו מה שעבודה זו נקראת אלה תולדות ארץ, שהיא עורצת כל הגדרים וההגבלות, עד למעלה מן הצמצום. כי ע"י שאיש מישראל לומד תורה בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו, ומקיים מצוות בדברים גשמיים שבעולם זה, ה"ה מעורר את התענוג הפנימי שלמעלה, עד לפנימיות התענוג, ולמעלה יותר, שהוא מגיע עד לעצמותו ומהותו ית'. ומשם נמשכים אח"כ כל הדברים שחזרו לקדמותן, ונמשכים לעולם הזה התחתון, לעשות לו' ית' דירה בתחתונים.

והנה הכח הזה שבנש"י להמשיך עצמותו ית' למטה הוא לפי שנשמות ישראל מושרשים בעצמותו. והענין הוא, דהנה ארז"ל[35] ישראל עלו במחשבה. היינו, דנוסף לזה מה שאח"כ בסדר ההשתלשלות היתה ההתהוות ע"י שנאמר נעשה אדם[36], שהוא אחד מהעשרה מאמרות, הנה לפני זה מושרשים נש"י למעלה מבחי' הדיבור (מאמר), בבחי' מחשבה, היינו, דמעלת נש"י הוא דוגמת מעלת המחשבה על ענין הדבור ובמחשבה גופא הלשון הוא עלו במחשבה, היינו בבחי' ודרגא העליונה שבמחשבה. אמנם גם ענין זה כבר שייך לגדר וענין של מחשבה, אבל באמת נש"י מושרשים למעלה יותר, וכמ"ש בתניא[37], שהוא כמו הבן הנמשך ממוח האב. ואף שממשיך שם כך כביכול נשמת כל איש ישראל נמשכה ממחשבתו וחכמתו ית', בחי' מחשבה וחכמה בלבד, ומ"מ, הרי מובן מהמשל, שהוא כמו הבן הנמשך מן האב, דהבן הרי קשור עם עצמותו של האב. וכידוע הביאור[38] במה שיכול להיות שיהי' יפה כח הבן מכח האב[39], לפי, שבהבן נמשך העצם של האב שלמעלה מחכמתו ורצונו וכו', ולכן יכול להמשיך משם לתוך הכחות הפנימיים שלו ולכחות החיצוניים שלו, ועד ללבושי נפשו, מחשבה דיבור ומעשה, שיהי' יפה כח הבן מכח האב. ועד"ז יובן בנש"י, כמ"ש בתניא שם ונפש השנית בישראל היא חלק אלוקה ממעל

33) ראה ספר יצירה פ"א מ"ד. 34) ראה פע"ח שער ר"ה בתחלתו. אגה"י פי"ד. ובכ"מ. וראה גם סידור עם דא"ח רמו, א ואילך. 35) ב"ר פ"א, ד ועוד. 36) בראשית א, כו. 37) רפ"ב. 38) ד"ה שמח תשמח תרנ"ז ע' 93 93) ראה שבועות מח, סע"א. חולין מט, סע"ב. סז, רע"א.

ממש, חלק מן העצם. חלק מהעצמות ומהמוח. וענין זה נמשך למטה בעוה"ז התחתון, נשמה בגוף, עם כל המדידות והגבלות של הגוף והעולם. ולכן אין כל הגבלות אלה תופסות מקום כלל לגבי העצם והפנימיות של כל איש ישראל, ועד שיכול להמשיך מפנימיות ועצם נפשו לתוך כחותיו הפנימיים עד לג' לבושי נפשו (מחדו"מ). עד לבוש הכי תחתון, כח העשי' שלו. ויתירה מזו, שגם לאחרי העשי', כאשר הדבר שבו מעל כח המעשה שלו הוא דבר נפרד בפ"ע, מ"מ ניכר בו שהעשי' היתה ע"י איש ישראל, שנפשו היא חלק אלוקה ממעל ממש, וכשאתה תופס בחלק מן העצם אתה תופס בכולו (כתורת הבעש"ט[40]).

---

(5) וביאור הענין הוא, הנה כתיב[41], אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, בראתי בגימט' תרי"ג. דעשיית הארץ היתה בשביל ישראל (אדם) ובשביל התורה (תרי"ג). היינו דבריאת העולמות היתה כדי לגלות את אמיתיות המציאות של העולם, והיינו לעשות מארץ זו שהיא ארץ לשון ארציות וחומריות, שתהי' בבחי' ארץ שרצתה לעשות רצון קונה[42]. והוא ע"י עבודת נש"י בעסק התומ"צ. ומזה מובן, דגם במעמד ומצב העולם לפני הענין הידוע (חטא עה"ד) שהביא אח"כ את הענינים הבלתי רצויים [שהרי ענין זה הי' רק בטופו של היום הששי], דעולם על מילואו נברא, כל העולם כולו, ובעולם גופא בהג"ע שבעולם, ועיקר שכינה בתחתונים היתה[43], ואפילו העולם כפי שהי' ביום הראשון למע"ב, דאיתא במדרש[44] דמה שיום זה נקרא בכתוב יום אחד[45] ולא יום ראשון הוא לפי שביום זה הי' הקב"ה יחיד בעולמו, היינו שהי' בגילוי בחי' יחיד. וביום זה היתה בריאת האור, כמ"ש[46] ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור, וארז"ל[47] באור שנברא ביום ראשון שהי' אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, לא הי' העולם ראוי להשתמש בו, והבדילו לעצמו[48] (כמבואר ענינו ועילויו של אור זה בדרושי הז"ל, ובארוכה בספרי קבלה). ולכאורה הרי זהו עילוי שאין למעלה ממנו, אעפ"כ אומרים, דאנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, דהבריאה היא בשביל ישראל ובשביל התורה, דתכלית בריאת יום הראשון הוא ביום הששי דוקא, יום בריאת אדם. והענין הוא, כי אע"פ שעולם על מילואו נברא, הרי זה מ"מ גדר של עולם, ואף שזהו ג"ע, מ"מ ה"ז הג"ע לפי עבודת בנ"י לעבדה ולשמרה, ואף

40) כש"פ תוספות סקס"ז. וש"נ. 41) ישעי' מה, יב. 42) ב"ר פ"ח, ח. 43) שם פי"ט, ז. וש"נ. 44) שם פ"ג, ח. פרש"י עה"פ. וראה המשך תער"ב ח"ב ע' תתקצח. סה"מ תש"ד ע' 222. ובכ"מ. 45) בראשית א, ח. 46) שם א, ג. 47) ראה שמו"ר רפל"ח. מדרש תהלים כז, א. ירושלמי ברכות פ"ח ה"ז. ב"ר פ"ג, ו. ים"ת לב"ר שם. וראה בהנסמן בס' הערכים-חב"ד כרך ג' ע' תקיג ואילך. 48) ראה ירושלמי וב"ר שם. ובהנסמן בס' הערכים-חב"ד שם.

שזהו יום ראשון, ויום אחד שבו הי' הקב"ה יחיד בעולמו, מ"מ הרי כל זה הוא במדידה והגבלה. וזהו מה שנאמר בתחלת כל הבריאה בראשית ברא אלקים, בחי' הדין והצמצום, וכמרז"ל[49] בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין, ולמעלה מזה הרי כל ההתהוות, אפילו התהוות הע"ס, היא אחרי הצמצום הראשון. ובערך העצמות ומהות הרי זהו מצב של ירידה, וירידה שלא בערך. ומובן במכ"ש וק"ו מהירידות שבעולמות גופא שכולן לצורך עלי', הרי עאכו"כ שירידה כזו היא לצורך עלי', ומובן, שהתיקון לירידה זו צריך להיות ע"י עלי' למקום שלמעלה ממקום הירידה. דהירידה והצמצום קשורים עם ענין הספירות שלפני הצמצום, ובספירות גופא, הרי הצמצום הי' במלכות דמלכות דא"ס שלפני הצמצום (כמובא בלקו"ת[50]), ומזה מובן שהתיקון והעלי' צ"ל ע"י בחי' שלמעלה מזה. והוא ע"י בנ"י, שנבראו עפר מן האדמה, אדם ממקום כמרחו נברא (כדאיתא במדרש[51] והובא ברמב"ם הלכות ביהב"ח[52]), ואח"כ, ומה באמיו נשמת חיים[53], מאן דנפח מתוכי' נפח, פירוש, מתוכיותו ומפנימיותו[54], כי הנפש השנית בישראל היא חלק אלוקה ממעל ממש[54], וכיון שנש"י נמשכו מתוכיותו ומפנימיותו, ולמעלה יותר מעצמותו ומהותו, הרי מובן, שכשם שאין שייך לומר ח"ו בנוגע לעצמותו ומהותו ית', ובנוגע לפנימיות התענוג שלמעלה (ואפילו לדרגא שלמטה מזה) שהצמצום יעלים ויסתיר עלי', הנה ככה ממש בנש"י, שבנוגע לאמיתית ענינו של איש מישראל אין שום דבר שיכול להסתיר ולהעלים עליו, והרשות והיכולת נתונה בידו, ואין הדבר תלוי אלא ברצונו. והרי ענין זה שבישראל הוא תמיד בשלימות, ובכל מעמד ומצב היתה באמנה אתו ית'[55], וכמ"ש הרמב"ם[56] שכל איש מישראל רוצה לעשות רצון קונו. ועד שמקיים רצון קונו כחלק מן העצם, דהעצם כשאתה תופס במקצתו אתה תופס בכולו[49]. ואח"כ ה"ה ממשיך מפנימיות נפשו ועצם נפשו אל היצוניות הנפש, ולמטה יותר, ובמ"ש[57] בכל לבבך בשני יצריך, שגם היצר השני הוא בשוה כמו היצר טוב, עד ששניהם נכללים באותה התיבה (לבבך). שזה מורה ששניהם מתאחדים להיות ענין אחד. ומזה נמשך אח"כ בכל העולם כולו.

והנה, ע"ד שנת"ל בנוגע להעולם, שהי' במעמד ומצב נעלה ביותר לפני בריאת אדם, ואעפ"כ הוצרכה להיות בריאת אדם, עד"ז הוא בפרטיות בנוגע לנה"ב שבישראל עצמם, ובנוגע ליצר השני.

49) פרש"י בראשית א, א. וראה גם אוה"ת בראשית כרך ג' תקסז, א. וש"נ. 50) ראה לקו"ת בחוקותי נא, ד ואילך. 51) ב"ר פי"ד, ח. ירושלמי נזיר פ"ז ה"ב. ועוד. 52) פ"ב ה"ב. 53) בראשית ב, ז. 54) תניא פ"ב. 55) ראה שם ספכ"ד. 56) ספ"ב מחל' גירושין. 57) ואתחנן ו, ח. ברכות נד, א.

והענין הוא, כדאיתא בגמרא סנהדרין[58], בנוגע לנחש הקדמוני שמש גדול אבד מן העולם, היינו שבה' ימים הראשונים, וגם ברובו של היום הששי, הי' הנחש בבחי' שמש גדול, ורק לאח"ז נשתנה. ועד"ז גם באדם עצמו, דכשנברא האדם (שע"ז אומרים[59] כשמחך יצירך בג"ע מקדם), ואדם עלי' בראתי, הרי היתה נפשו הבהמית במדריגה נעלית ביותר, ועד שגם הגוף הוא יציר כפיו של הקב"ה[60], ואדם ממקום כפרתו נברא, ועד שגם לאחרי החטא הרי עקבו של אדה"ר מכהה גלגל חמה באורו[61]. ואעפ"כ אומרינן, ואדם עלי' בראתי בגימטריא תרי"ג, ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה[10], שכבר אז הי' צ"ל עבודת האדם עם גופו ונפשו הבהמית ועל ידה עם חלקו בעולם, שפועלים עילוי גדול יותר בג"ע ובכל העולם כולו. דע"י עבודת ישראל באופן כזה, שהוא במעמד ומצב הכי נעלה שלו, שמגלה את פנימיות נפשו, ה"ה פועל שיהי' ניכר בגופו, שהוא יציר כפיו של הקב"ה, שהרי כל ישראל נקראו אדם (אתם קרויין אדם[62]), ממעם זה עצמו שאדם הראשון נקרא בשם אדם, ע"ש אדמה לעליון[63], שזהו כאמור ע"י גילוי פנימיות נפשו ועצם נפשו, ועי"ז, ה"ה פועל בכל העולם כולו, גם בעולם, כפי שהוא במצב כזה שהוא לאחרי החטא שהי' בסוף היום הששי, ודענין זה כבר נתכפר מזמן, וכמבואר לעיל, שכבר בערב ר"ה הרי כל ישראל וכאו"א מישראל לובשים לבנים ומתעטפין לבנים ומגלחין שערן ומחתכין צפרניהם, לפי שבטוחין שיזכו בדין, כמובא לפס"ד בטור הלכות ר"ה בתחלתן), שיהי' נעלה יותר גם מעולם על מילואו נברא.

והנה כדי שכל הנ"ל יהי' נראה וניכר בעולם, צריכין להאיר את העולם, ולגלות אמיתית מציאותו. כי בעולם מצ"ע (שהוא לאחר הצמצום) אינו מאיר בגלוי האור שהבדילו לעצמו, ועאכו"כ שאינו מאיר האור הנק' שם, שעליו אמרו לפני שנאצל העולם הי' הוא ושמו בלבד. ועבודת ישראל הוא להמשיך בתוך העולם (שנברא לאחר הצמצום) שיהי' ניכר ונגלה בו האור שלמעלה מהצמצום. והמשכת אור זה היא ע"י עסק התורה והמצוות. היינו, שצריך שהמעולה תיעשה ע"י מציאות כזו שגם בה הי' אותו הענין, שזהו ענין נשמות ישראל המושרשים בעצמותו ית', וגם עתה היא קשורה עם עצמותו ומהותו ית'. ולוקח ענין של תורה ומצוות, כי נר מצוה ותורה אור[64], יחד עם הנר ה' נשמת אדם[65], דהנשמה היא חלק אלוקה ממעל ממש, וגם

58) נט, ב. 59) ברכות נשואין. 60) ראה ב"ר מב"ד, ה. קה"ר פ"ג, יא (ב). 61) ראה ויק"ר פ"כ, ב. מדרש תהלים לא, א. תקו"ז בהקדמה (י, ב). 62) יבמות סא, א. ועוד. 63) עש"מ מאמר אכ"ת ז"ב סל"ג. של"ה כ, ב. רסח, ב. שא, ב. ועוד. 64) משלי ו, כג. 65) שם כ, כז.

התורה הרי אורייתא וקוב"ה כולא חד[66], ועד"ז המצוות, שבהן מתגלה רצון העליון בגלוי ובבירור, ועד שהם הומכים להיות תשמישי קדושה וכלים לקדושה, ועד שמצוה היא מלשון צוותא וחיבור[67]. וע"י עבודה זו, מגלים בכל העולם כולו את תכלית השלימות שלו והמטרה שלו, היינו לא מטרה נוספת שבשבילה נברא העולם, אלא שמגלים בעולם עצמו את אמיתית מציאותו, תחלת מעשיך. היינו, שמגלים שהעולם גופא הוא למעלה מגדרי העולם. דאף שהעולם נשאר במדידות והגבלות שלו, שיש בו ששת ימים, ותרי"ג מצוות, ותושב"כ ותושבע"פ (שגם היא קשורה עם אותיות שבכתב, עד לאותיות החקיקה), וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש או להסביר, היינו השקו"ט בתורה, הנה מ"מ מגלים בזה גופא את אמיתית מציאות העולם וכו'. ועי"ז הרי העולם הופך להיות מציאות חדשה לגמרי, כי אז הרי זו מציאות שנמשכת (וואָס נעמט זיך) מהעצמות ומהות, ע"י עבודת האדם, עבודת כל אחד ואחד מישראל, שמועל בכל העולם כולו (ובג"ע וביום ראשון, ולפני המאמר הראשון). ומגלה שם בגילוי לעיני בשר, שמציאות העולם הוא עצמות ומהות, אין עוד מלבדו.

וזהו, זה היום תחלת מעשיך כו' כי חוק לישראל הוא גו'. דאע"פ שנתהווה כל סדר ההשתלשלות, ויש בו אריכות הזמן, וסדר השתלשלות במקום, ועד"ז בנפש, והם ג' בחי' עולם שנה נפש שעליהם הושתת כל ספר יצירה, לפי שעליהם הושתת כל סדר ההשתלשלות, אפילו העולמות הכי עליונים, עד לעולמות בי"ע הכלליים, הנה אעפ"כ הרי ישראל, ע"י עבודתו, פועל בהם שיהי' זה היום, שכל יום, גם היום הראשון, יהי' באופן של זה, מראה באצבע הגשמית ואומר זה[68], כי זהו יום מלשון אור, שמאירה המציאות האמיתית, היינו עצמותו ומהותו ית', וכאמור לעיל שאין עוד. וממקום זה ממשיכים את ההכתרה של הקב"ה למלך העולם, כמאמר[25] תמליכוני עליכם, והקב"ה מקבל את ההכתרה. וכבר בערב ר"ה בטוחין שזוכין בדין. לפי שהגם שישנו ענין של דין, יומא דדינא רבא[69], הרי אין זה אלא כדי שתתגלה המעלה של שטר שנתאשר לאחרי שהי' קס"ד של ערעור, אבל אין זה אלא מצד גורא עלילה על בני אדם[70], כי יודעים מלכתחילה שיזכו בדין. והוא כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, שבטוחים שבג"י עשו את כל עניני התורה ומצוותי' בשנה שעברה (ולפנ"ז). ובפרט שאין בנ"י מתחשבים עם החושך

66) ראה זח"א כד, א. ח"ב ס, א. תקו"ז ת"ו וחכ"ב. 67) לקו"ת בחוקותי מח, ג. תניא מהדו"ק סמס"ט. 68) ראה תענית במוצה ובפרש"י שם. פרש"י בשלח סו, ב. 69) ראה תרגום לאיוב ב, א. 70) תהלים סו, ה. תנחומא וישב ד.

הכמול והמכומל של הגלות, החושך יכסה ארץ וערפל לאומים[71], ואין בנ"י מתפעלים מזה, אלא לכל בנ"י הי' אור במושבותם[72], לפי שהם אוחזים בנר מצוה ותורה אור, ומאיר אצלם נר חוי' נשמת אדם, ומגלים למטה בפועל שאין עוד, הכל הוא העצמות ומחות, בקרוב ממש בביאת משיח צדקנו. והלכו גוים לאורך[73], שגם כל עמי הארץ ידאו שאלה תולדות פרץ, שבנ"י פרצו את כל המדידות והחגבלות והעלמות, עד להעלם הכי עליון, וכמבואר בדרושי חסידות מיוסד על כתבי האריז"ל, שאז יהי' בגלוי כשאני נכתב כך אני נקרא[74], בכל המציאות כולה, בביאת משיח צדקנו. והוא ע"י עבודת בנ"י שמכתירים את הקב"ה למלך על כל הארץ, כבר בערב ר"ה, עאכו"כ בר"ה עצמו, וממשיכים מלכותו למטה, והיתה לה' המלוכה, עד שידע כל פעול כי אתה פעלתו. ואח"כ מקיימים בחג הסוכות, זמן שמחתנו, את המצוה דשמחה, דאז הרי עומדים בגלוי כל הענינים שעומדים בהעלם בראש השנה, כמ"ש[75] בכסה ליום חגנו, שהענינים העומדים בהעלם וכיסוי בר"ה, חג שהחודש מתכסה בו, מתגלים בחג הסוכות. ואז באים כל ישראל אל בית המקדש, ובשנה זו בחג הסוכות ובביהמ"ק יהי' הענין דהקהל את העם האנשים והנשים והטף[76], ושומעים את קריאת התורה מפי הגבורה ע"י קריאת המלך[77], דא מלכא משיחא, במהרה בימינו ממש.

---

71) ישעי' ס, ב. 72) בא י, כג. 73) ישעי' ס, ג. 74) פסחים נ, א. וראה אוה"ת שמות ע' עד ואילך. ובכ"מ. 75) תהלים פא, ד. וראה לקו"ת ר"ה נד, ד. סידור עם דא"ח רלח, ב. ובכ"מ. 76) וילך לא, יב. 77) ראה רמב"ם סוף הל' חגיגה.

הנחת הה' בלתי מוגה

מפתח ענינים